

PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU

Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Craffu Cymunedau a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun a thrwy Fideo Gynadledda ddydd Iau, 24 Hydref 2024 am 10.00am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Michelle Blakeley-Walker, Karen Edwards (Is-Gadeirydd), James Elson, Martyn Hogg, Carol Holliday, Brian Jones, Delyth Jones, Merfyn Parry a Huw Williams (Cadeirydd)

HEFYD YN BRESENNOL

Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes/Swyddog Monitro (GW);
Cyfarwyddwr Corfforaethol: Economi a'r Amgylchedd (TW); Pennaeth Cyllid ac Archwilio (Swyddog Adran 151) (LT); Pennaeth Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol (PJ);
Cydlynnydd Craffu (KE); Gweinyddwr Pwyllgorau/y Sawl sy'n Cynnal (NH); a Gweinyddwr Pwyllgorau/Cofnodion (RhTJ).

Arsylwyr – Y Cynghorwyr Justine Evans, Jason McLellan, Andrea Tomlin a Will Price.

Aelod Arweiniol yr Amgylchedd a Chludiant, y Cynghorydd Barry Mellor, ar gyfer eitem 5.

1 YMDDIHEURIADAU

Cafwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorydd Alan James.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Ni ddatganwyd unrhyw gysylltiad.

3 MATERION BRYG Y CYTUNWYD ARNYNT GAN Y CADEIRYDD

Caniataodd y Cadeirydd i'r Cynghorydd Brian Jones holi am adroddiad Rhaglen Adfywio a Llywodraethu y Rhyl, a oedd wedi'i oedi tan fis Mawrth 2025. Mynegodd bryder y byddai angen i'r prosiectau a gaiff eu hariannu gan y Gronfa Ffyniant Bro gael eu cwblhau erbyn mis Mawrth 2026. Nid oedd yn credu y byddai blwyddyn yn ddigon o amser i gwblhau'r prosiectau.

Gan ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Economi a'r Amgylchedd wrth y Cynghorydd Jones fod Rhaglen Adfywio'r Rhyl yn fwy na'r Prosiectau Cronfa Ffyniant Bro. Roedd yn rhaglen hirdymor nad oedd yn dod i ben yn 2025.

Roedd Rhaglen Adfywio a Llywodraethu y Rhyl wedi'i chyflwyno i Graffu yn gynharach yn y flwyddyn (2024) a byddai'r wybodaeth ddiweddaraf yn cael ei darparu ym mis Mawrth 2025.

Gofynnodd y Cadeirydd i'r Cynghorydd Jones geisio unrhyw eglurhad pellach gyda'r Cyfarwyddwr Corfforaethol y tu allan i'r cyfarfod.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Craffu Cymunedau a gynhaliwyd ddydd Iau 5 Medi 2024. Nid oedd unrhyw faterion yn codi.

PENDERFYNWYD cymeradwyo cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Craffu Cymunedau a gynhaliwyd ar 5 Medi 2024 fel cofnod cywir.

5 ADNODDAU YCHWANEGOL SYDD EU HANGEN AR GYFER Y GWASANAETH AILGYLCHU TROLIBOCS WYTHNOSOL NEWYDD A SWYDDOGAETHAU CASGLU GWASTRAFF CYSYLLTIEDIG.

Cyflwynodd Aelod Arweiniol yr Amgylchedd a Chludiant a'r Cyfarwyddwr Corfforaethol Economi a'r Amgylchedd a'r Pennaeth Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol yr adroddiad (dosbarthwyd ymlaen llaw). Roedd yr adroddiad yn sôn am weithredu'r gwasanaeth ailgylchu Trolibocs wythnosol newydd a swyddogaethau casglu gwastraff cysylltiedig a'r addasiadau gofynnol er mwyn sicrhau bod adnoddau digonol yn cael eu dyrannu i sicrhau y gallai'r system newydd weithredu ar sylfaen gadarn wrth symud ymlaen a galluogi'r Pwyllgor i graffu ar y cynnig (ynghlwm wrth yr adroddiad hwn) a gyflwynwyd i'r Cabinet ar 1 Hydref 2024.

Wrth agor y drafodaeth, gofynnodd y Cadeirydd a fu unrhyw wybodaeth ychwanegol ers cyfarfod y Cabinet ar 1 Hydref, er mwyn atal ailadrodd y drafodaeth flaenorol.

Eglurodd yr Aelod Arweiniol a Swyddogion fod y cyllid ychwanegol a gymeradwywyd yn caniatáu rhoi sylw i gasgliadau a fethwyd, yn dilyn cyfarfod y Cabinet ym mis Hydref.

Atgoffodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol y Pwyllgor fod nifer o rowndiau nad oeddent yn cael eu cwblhau pan gyflwynwyd y gwasanaeth newydd a bod angen adnoddau ychwanegol dros dro o ran goramser, staff asiantaeth ychwanegol a cherbydau.

Roedd mwyafrif y preswylwyr yn cael y gwasanaeth casglu ailgylchu wythnosol bellach, ond cydnabuwyd bod problemau o hyd o ran nad oedd rhai eiddo penodol yn cael gwasanaeth casglu cyson.

Gwraidd y broblem oedd nad oedd digon o rowndiau wedi'u cynnwys yn y gwasanaeth er mwyn casglu o 46,000 o eiddo ar draws y sir bob wythnos. Roedd diffyg adnoddau yn y gwasanaeth ar y dechrau wedi arwain at fethiant y gwasanaeth. Wrth symud ymlaen, roedd cynlluniau wedi'u gwneud i ddarparu gwasanaeth mwy cynaliadwy yn y tymor hir gyda darpariaeth cerbydau a gyrwyr ychwanegol.

Ers penderfyniad y Cabinet, cysylltwyd â Llywodraeth Cymru i ofyn am gefnogaeth ychwanegol tuag at wariant cyfalaf. Roedd Llywodraeth Cymru wedi dweud eu bod

yn fodlon darparu cefnogaeth ychwanegol – er nad oedd yr union ffigur yn hysbys eto. O ganlyniad dylai cost prynu'r cerbydau ychwanegol fod yn llai nag a ragwelwyd o'r blaen, a byddai dau o'r cerbydau yn rhai trydan yn hytrach na disel.

Roedd y gwasanaeth wedi dechrau gweithredu'r penderfyniad a wnaed gan y Cabinet wrth gaffael cerbydau – roedd chwech o'r wyth cerbyd wedi'u harchebu a disgwyliwyd y byddai'r cerbydau trydan yn cael eu harchebu'n fuan. Roedd prosesau recriwtio staff yn mynd rhagddynt hefyd. Byddai'r rowndiau ailgylchu newydd wedi'u haildrefnu yn dechrau ddydd Llun 4 Tachwedd 2024.

Roedd Aelodau wedi'u gwahodd i ymweld â'r Orsaf Wastraff yn gynharach yn yr wythnos i adolygu'r rowndiau ailgylchu diwygiedig a gwirio bod ardaloedd a oedd wedi profi problemau yn y gorffennol wedi'u cynnwys. Roeddent yn ffyddiog y byddai'r gwasanaeth yn llwyddiant.

Er bod y Pwyllgor yn croesawu'r wybodaeth ddiweddaraf am gael cerbydau a staff ychwanegol, roeddent yn teimlo y byddai'n fuddiol cyflwyno adroddiad yn y gwanwyn 2025 i adolygu sut oedd y rowndiau diwygiedig wedi dylanwadu ar y gwasanaeth.

Gan ymateb i gwestiynau'r Aelodau, dywedodd y swyddogion:

- Rhagwelwyd y byddai'r cerbydau disel yn cyrraedd ym mis Rhagfyr ond byddai'r cerbydau ULEV yn cyrraedd yn y flwyddyn newydd. Roedd trefniadau dros dro yn cael eu gweithredu i gwmpasu'r cyfnod hwnnw.
- Byddai proses recriwtio staff ychwanegol yn dechrau'r wythnos ganlynol. Bu llawer o ddiddordeb gan y staff asiantaeth a oedd wedi bod yn gweithio'r rowndiau hyd yma.
- Dylid cofnodi unrhyw gasgliadau a gaiff eu methu yn y dyfodol trwy system C360.
- Mae niferoedd rowndiau casglu yn amrywio o ddydd i ddydd. Cyfanswm nifer y rowndiau ar unrhyw ddiwrnod fyddai 28.
- Roedd nifer y cerbydau llogi wedi'i leihau pan oedd yr ôl-groniad o gasgliadau wedi cael sylw, ond roedd rhai yn dal i gael eu defnyddio nes i'r cerbydau newydd gyrraedd.
- Roedd y rowndiau'n cael eu hadolygu cyn i'r cerbydau newydd gyrraedd er mwyn gwella effeithlonrwydd y gwasanaeth.
- Roedd systemau ar waith i ddefnyddio data CCLI i gynnwys datblygiadau adeiladau newydd yn y rowndiau.
- Byddai ystyriaeth yn cael ei rhoi i ffurfioli proses o ran casgliadau Cynnyrch Hylendid Amsugol a thanysgrifwyr newydd brys, roedd y gwasanaeth yn gallu bod yn hyblyg dan amgylchiadau o'r fath.

- Bu llawer o waith gyda'r darparwr technoleg In Cab o ran casgliadau a gynorthwyir cyn i'r rowndiau nesaf gael eu cyflwyno.
- Cysylltwyd â phob aelwyd sy'n cael y casgliadau a gynorthwyir i gadarnhau bod angen y gwasanaeth o hyd ac roedd trefniadau anffurfiol yn cael eu ffurfioli.
- Roedd problemau sy'n gysylltiedig â biniau gwyrdd ac iawndal posibl yn cael eu trafod ar lefel Tîm Gweithredol Corfforaethol a byddent yn dilyn y broses ddemocrataidd i'w datrys.
- Byddai'r gwasanaeth yn hapus i drefnu ymweliad arall â'r ganolfan wastraff yn y flwyddyn newydd er mwyn dangos i Aelodau sut oedd y system gofnodi'n gweithio.
- Disgwylwyd y byddai ffocws y Cyfarwyddwr Corfforaethol yn cael ei dynnu oddi ar y gwasanaeth casglu gwastraff dros yr wythnosau nesaf.
- Roedd o leiaf un unigolyn a oedd wedi bod yn cynorthwyo'r gwasanaeth dros dro wedi gwneud cais am swydd barhaol.
- Roedd un cerbyd â chaets yn gweithredu mewn ardaloedd gwledig o hyd ac roedd wedi'i addasu er mwyn cadw'r amryw ffrydiau gwastraff ar wahân i'w gilydd.
- Byddai cyfathrebu parhaus gyda phreswylwyr am ddiolli a golchi gwastraff ac ati.
- Roedd llwybrau ar gyfer cerbydau trydan wedi'u cynllunio'n bennaf o amgylch ardaloedd trefol.
- Er bod cais wedi'i gyflwyno i'r Cabinet am adnoddau hyd at uchafswm o £1.299 miliwn, yn dibynnu ar lefel y gefnogaeth gan Lywodraeth Cymru, ni fyddai angen gymaint o reidrwydd.

Gofynnodd y Pwyllgor bod lefel y gefnogaeth a geir gan Lywodraeth Cymru yn cael ei rhannu gydag Aelodau pan fyddai ar gael a bod adolygiad o'r rowndiau newydd yn cael ei gyflwyno i sesiwn friffio Aelodau yn fuan ar ôl iddynt gael eu gweithredu.

Cynigiwyd hefyd bod adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau ym mis Chwefror / Mawrth ar gyfer adolygu.

PENDERFYNWYD:

1. ***bod sesiwn friffio i'r holl Aelodau yn cael ei chynnal bythefnos ar ôl i'r llwybr newydd gael ei gyflwyno er mwyn adolygu cynnydd;***
2. ***bod adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau naill ai fis Chwefror neu fis Mawrth 2025 i asesu effaith yr adnoddau ychwanegol ar effeithiolrwydd y Gwasanaeth a***

3. bod y Pwyllgor yn cadarnhau ei fod wedi ystyried yr Asesiad o Effaith ar Les (ynghlwm i'r adroddiad) yn rhan o'i ystyriaethau.

6 RHAGLEN WAITH CRAFFU

Arweiniodd y Cydlynnydd Craffu (SC) yr Aelodau drwy Raglen Waith y Pwyllgor Craffu Cymunedau.

Dywedodd fod diwygiadau sylweddol wedi'u gwneud i'r rhaglen waith dros yr wythnosau blaenorol. Roedd neges e-bost wedi'i hanfon at Aelodau'r Pwyllgor ar 1 Hydref i egluro pa eitemau oedd wedi'u hail-drefnu a'r rhesymau dros hyn.

Bu cytundeb yng nghyfarfod Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu y byddai blaenoriaeth yn cael ei rhoi i brosiectau sy'n gysylltiedig â'r Rhaglen Drawsnewid – fel y Gwasanaeth Gwastraff a'r Cynnig Toiledau Cyhoeddus. Fodd bynnag, roedd pob eitem a oedd ar y rhaglen waith o'r blaen yn dal i fod wedi'u cynnwys – er bod hynny ar ddyddiad diweddarach.

Gofynnodd y Cydlynnydd Craffu am gymeradwyaeth gan y Pwyllgor ar gyfer y newidiadau hyn i raglen waith y Pwyllgor Craffu Cymunedau ynghyd â chynnwys yr adroddiad Gwastraff a gynigiwyd yn gynharach yn y cyfarfod.

PENDERFYNWYD cytuno ar raglen waith y Pwyllgor Craffu Cymunedau, yn amodol ar yr uchod.

7 ADBORTH GAN GYNRYCHIOLWYR PWYLLGOR

Nid oedd gan Aelodau unrhyw adborth i'w rannu â'r Pwyllgor.

Daeth y cyfarfod i ben am 11:25am.